

3. Ткаченко О. Г., Єрлик А. О. Особливості сучасних процесів міжнародної трудової міграції. *Соціально-економічні проблеми сучасності*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Маріуполь, 31 травня 2021 р. Маріуполь, 2021. С. 57-69. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45162/1/82/2031.05.2021.pdf#page=57> (дата звернення: 22.01.2025).

4. Шиманська К. Регіональні особливості міжнародної міграції в Європі та регіональна міграційна політика. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 2-3 (63-64). С. 25-35. URL: https://journals.urau.ua/vsed_oneu/article/view/182590/182548 (дата звернення: 22.01.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-75>

HARMONIZATION OF TAX SYSTEMS IN THE EU AS A FACTOR IN ECONOMIC POLARIZATION AND INTEGRATION

ГАРМОНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ В ЄС ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛЯРИЗАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ

Теплова Л. І.

*PhD student at the Department
of International Economic Relations
Uzhhorod National University,
m. Uzhhorod, Ukraine*

Теплова Л. І.

*аспірантка кафедри міжнародних
економічних відносин
Ужгородський національний
університет,
м. Ужгород, Україна*

Європейський Союз є унікальним прикладом інтеграційного утворення, де податкові системи відіграють важливу роль у забезпеченні економічного розвитку та стабільності. Водночас відмінності між податковими режимами країн-членів створюють виклики для гармонізації. Мета дослідження – аналіз впливу гармонізації податкових систем на економічну поляризацію країн ЄС та визначення перспектив інтеграційного розвитку.

Гармонізація податкових систем передбачає усунення дисбалансів, створення спільної податкової політики та досягнення економічної рівноваги між країнами з різним рівнем розвитку. Проте існують

податкові дисбаланси. Ставки корпоративного податку у Західній Європі перевищують 25%, тоді як у Східній – нижчі за 15%, що створює нерівність у розподілі інвестицій [1]. Також має місце податкова конкуренція, держави використовують зниження ставок для залучення капіталу, що призводить до «перегонів донизу» та скорочення бюджетних надходжень. Наприклад, Ірландія з корпоративним податком у 12,5% успішно залучає транснаціональні корпорації, викликаючи занепокоєння інших країн ЄС [1].

Роль міжнародних ініціатив у гармонізації податкових систем країн ЄС є ключовою, оскільки вони спрямовані на створення єдиних прозорих умов оподаткування, боротьбу з агресивними податковими практиками та забезпечення справедливого розподілу фіскальних ресурсів між країнами-членами. Ініціативи ЄС, такі як Директива щодо уникнення податкових зловживань (ATAD) [2] та Директива Ради (ЄС) 2022/2523 про глобальний мінімальний податок [3], є ключовими для гармонізації. Мінімальний податок у 15%, ухвалений у 2022 році, спрямований на обмеження агресивного податкового планування. Однак ці ініціативи стикаються з викликами:

1. Опір країн із низькими податковими ставками [3].
2. Правова невизначеність через відсутність чітких інструкцій для переходу від пільгових режимів до нових правил [4].
3. Затримки імплементації директив у національне законодавство, наприклад, у Польщі, Кіпрі та Литві [4].

Перспективи інтеграції в контексті гармонізації податкових систем країн ЄС передбачають створення більш справедливого економічного середовища, яке сприятиме вирівнюванню податкових умов між країнами з різним рівнем економічного розвитку, зменшенню економічних дисбалансів та забезпеченню стабільного розподілу інвестицій. Гармонізація може посилити фіскальну стабільність, сприяти розвитку єдиного ринку ЄС, стимулювати економічну співпрацю між державами-членами, а також сприяти ефективнішій боротьбі з агресивним податковим плануванням і ухиленням від сплати податків. Крім того, перспективи інтеграції включають підвищення конкурентоспроможності економіки ЄС на глобальному рівні, забезпечення прозорості податкових процесів та формування єдиної платформи для ефективного фінансування соціальних і економічних програм усередині Союзу.

Отже, успішна гармонізація сприятиме більш справедливому розподілу інвестицій, зниженню економічних дисбалансів між країнами-членами та зміцненню єдиного ринку та фіскальної

стабільності. Однак для досягнення цих цілей необхідно враховувати різний рівень розвитку країн, забезпечувати прозорість податкової політики та підтримувати баланс між гармонізацією та національними інтересами.

Висновки. Гармонізація податкових систем в ЄС є складним, але важливим інструментом інтеграції, здатним зменшити економічну поляризацію та забезпечити стійке зростання. Успішна реалізація цих ініціатив стане важливим кроком у побудові конкурентоспроможної та інтегрованої європейської економіки.

Література:

1. European Commission. Tax Policies in the European Union: Challenges and Trends. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/283669ce-33aa-49dc-ba2e-fd8d669a4482_en (дата звернення: 26.01.2025)
2. Council Directive (EU) 2016/1164 of 12 July 2016 laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market. URL: <https://www.legislation.gov.uk/eudr/2016/1164/introduction> (дата звернення: 26.01.2025)
3. Council Directive (EU) 2022/2523 of 14 December 2022 on ensuring a global minimum level of taxation for multinational enterprise groups and large-scale domestic groups in the Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj/eng> (дата звернення: 26.01.2025)
4. Minimum corporate income tax: implementation challenges and a way forward for the European Union. May 2024. URL: https://en.llri.lt/wp-content/uploads/2024/05/MINIMUM-CIT-EU-DIRECTIVE_May-2024.pdf (дата звернення: 26.01.2025)